

AGRITA LŪSE

FOTO: «SARMA&NORDE» ARHĪVS

Tornis radara iekārtai Lielvārdē

Objekts: radiotehniskā postena Nr. 1 rekonstrukcija.
Pasūtītājs: LR Aizsardzības ministrija, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs, projekta vadītājs Raimonds Brodžs. **Projekts:** «Sarma&Norde», arhitekta Gunta Grikmane, būvprojekta vadītājs Visvaldis Sarma.
BK: «ARPA», Aivars Vilmanis, Marina Matrosova.
Ģenerāluzņēmējs: «Arčers», projekta vadītājs Artūrs Krūmiņš. **Apakšuzņēmēji, zīmoli:** «ARS būve» (paļu darbi), «Abora» (betonēšana), «Izoterm» (metāla konstrukcijas), «Binders» (ceļi), «Vidzemes energoceltnieks», «Citrus Solution» (vājstrāvu tīkli), «GEDA» (ārējais lifts), «DAINA EL» (iekšējo elektroapgādes tīklu projekts).

Lielvārdē uzbūvētais radiotehniskais postenis kopā ar citiem līdzīga rakstura objektiem nodrošina Latvijas Republikas gaisa telpas kontroli un ir vērtējams kā nozīmīga infrastruktūras iekārta valsts aizsardzības nodrošināšanai. Radiotehniskais postenis ir Latvijas valsts īpašums, bet tapis ar NATO tehnisko un finansiālo atbalstu, īpaši sadaļā, kas bija attiecināma uz tehniskajiem noteikumiem radara torņa projektēšanai – tiem bija atvēlēta pabeiza dokumentu paka.

ATRAŠANĀS VIETA – UNESCO MANTOJUMS

Runājot par radara iekārtas torņa atrašanās vietu Rumbu kalnā, jāpiemin Strūves ģeodēziskais loks, kas ierakstīts UNESCO mantojumā kā industriālās vēstures nozīmīgs fakts visas pasaules kontekstā. Izziņu avoti vēsta, ka Strūves ģeodēziskais loks ir triangulācijas uzmērīšanas ķēde, kas stiepjas no Ziemeļnorvēģijas līdz pat Melnajai jūrai, – gandrīz tādu pašu reģionu mūsdienās aptver NATO aizsardzības ro-

bežas. Meridiāna loka uzmērīšanas darbi tika veikti 1816.–1855. gadā astronoma F. G. V. Strūves vadībā. Mūsdienās loks šķērso 10 valstis, arī Latviju, kur no kādreiz uzmērītajiem 16 punktiem UNESCO sarakstā iekļauti divi – «Jēkabpils» un «Sestukalns». Arī Rumbu kalnā tagadējā radara torņa pakājē savulaik atradies viens no Strūves loka meridiāna trigonometrijas punktiem. Līdz ar torņa nodošanu ekspluatācijā 2013. gada rudenī atjaunots reperis, norādot vēsturiskā trigonometrijas punkta atrašanās vietu ar granīta laukakmeņi iekaltām precīzām vietas koordinātām. Lai atrastu vēsturisko reperi, bija jāpapūlas, un, tikai atrokot torņa balstīšanai paredzētos paļus, būvnieki uzgāja meklēto un labi noslēpušos akmeņi. Taču vēl ilgi pirms tam, kad Rumbu kalns iekļuva Strūves loka meridiānā, un pirms modernajiem laikiem te atradies arī senlatviešu pilskalns. Laiks un notikumi nav saudzējuši šo vietu, un šobrīd kalns netiek uzskatīts kā potenciāli iespējams arheoloģijas piemineklis.

OBJEKTS SKAITLOS UN FAKTOS

Uz būves uzstādītās iekārtas funkcija: gaisa telpas kontroles radars. **Torņa augstums:** 24 metri, 9 stāvi. **Apbūves laukums:** 289,0 m². **Būvtilpums:** 844,5 m³. **Konstrukcija:** urbtie pāli, dzelzsbetons, monolītais betons, metāla konstrukcijas. **Projektēšanas laiks:** 2012. gads. **Būvniecības laiks:** 2012.–2013. gads. **Balvas:** 2. vieta konkursa «Gada labākā būve Latvijā 2013» nominācijā «Inženierbūves».